

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8SŽf/63/2013
Identifikačné číslo spisu:	7012201492
Dátum vydania rozhodnutia:	20.11.2014
Meno a priezvisko:	CSc., JUDr. Eva Babiaková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7012201492.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: TOKAJ MUŠKÁT SK s.r.o., so sídlom Veľká Bara 45, IČO: 36 603 074, zastúpeného JUDr. Pavlom Gombosom advokátom so sídlom Moldavská cesta 21/A, Košice, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1020506/1/1160834/2012/5050-r zo dňa 13. septembra 2012, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/365/2012-39 zo dňa 6. júna 2013, jednohlasne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/365/2012-39 zo dňa 6. júna 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením č. k. 6S/365/2012-39 zo dňa 6. júna 2013 Krajský súd v Košiciach nevyhovел žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov. Vychádzajúc z ustanovenia § 138 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“) svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov je možné vyhovieť v prípade, ak sú kumulatívne splnené obidve podmienky, teda odôvodnenosť z pohľadu pomerov účastníka a zároveň sa nejedná o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ďalej uviedol, že v danom prípade je potrebné prihliadať na osobitné postavenie účastníka konania ako právnickej osoby. Zdôraznil, že nepriaznivá finančná situácia žalobcu je dôsledkom skutočností, ktorých pôvod je v podnikaní a s podnikaním súvisia. Konštatoval, že ak by nepriaznivá finančná situácia bola dôvodom pre oslobodenie od súdnych poplatkov, znamenalo by to prenesenie časti rizika spojeného s podnikaním na štát, čo označil za neprípustné. Zároveň vyslovil, že skutočnosti tvrdené žalobcom o neprimeranom zaťažení spoločností spojených s p. K. C., nezákonnom zadržiavaní finančných prostriedkov zo strany daňových úradov, či blokovani majetku, sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné.

Preto krajský súd po oboznámení sa s obsahom žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov, ktorú žalobca ničím nedokladoval, dospel k záveru, že dôvody uvádzané žalobcom v žiadosti nie sú spôsobilé pre naplnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov, majú na zreteli aj majetok žalobcu (základné imanie s rozsahom splatenia 663 879 €), ktorý vlastní ako spoločnosť s ručením

obmedzeným podľa obchodného registra, kde je zapísaný s týmto majetkom, pričom na žalobcu do dnešného dňa nebol vyhlásený konkurz.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie a žiadal, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil a priznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu. Podľa žalobcu rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie správcu dane ako prvostupňového orgánu, sú nezákonné. Žalobca patrí do skupiny spoločností personálne spojených s p. K. C., pričom tieto spoločnosti sú účastníkmi niekoľko desiatok (až stovák) súdnych sporov, keď podanými žalobami napadli nezákonnosť postupu ako aj rozhodnutí daňových úradov. Ani jedna z uvedených súdnych vecí, podľa informácií, ktorými disponuje žalobca, nebola právoplatne ukončená v neprospech týchto subjektov. Žalobca má za to, že jeho žaloba je odôvodnená a vo veci nejde o zjavne neúspešné uplatnenie práva.

Žalobca tiež poukázal na to, že s ohľadom na neprimerané zaťaženie spoločností spojených s p. K. C. zo strany daňových úradov, pokračovanie v daňových kontrolách zo strany správcu dane, nerešpektujúcich rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, nezákonné zadržiavanie finančných prostriedkov patriacich spoločnostiam spojených s p. K. C. zo strany daňových úradov, blokovaním majetku a v neposlednom rade aj z dôvodu negatívnej medializácie veci zo strany štátnych orgánov (nerešpektujúcich prezumpciu neviny) spoločnosti spojené s p. K. C. (teda aj žalobca) nemôžu vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť. Z týchto dôvodov sa spoločnosti dostali do finančnej tiesne a žalobca nedisponuje žiadnou finančnou hotovosťou, s ktorou by mohol voľne disponovať. Taktiež žalobca nemá žiaden hnutelný, či nehnuteľný majetok relevantnej hodnoty, ktorý by bolo možné speňažiť, a s ktorým môže disponovať.

Žalobca nesúhlasil s odôvodnením krajského súdu, že tieto okolnosti sú pre posúdenie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov irelevantné, nakoľko práve tieto okolnosti vytvárajú situáciu, ktorá znemožňuje žalobcovi uhradiť súdny poplatok, t. j. pomery žalobcu oslobodenie od súdneho poplatku odôvodňujú. Súdom vyrubená povinnosť uhradiť súdny poplatok žalobcovi prakticky znemožňuje domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou. Výška súdneho poplatku síce nepredstavuje príliš vysokú čiastku, no spoločnosti personálne spojené s p. K. C. sú účastníkmi množstiev súdnych sporov a tak celková výška súdnych poplatkov, ktorými sú tieto spoločnosti zaťažené, predstavujú sumy až niekoľko desiatok tisíc eur. Domáhať sa súdnou cestou zrušenia rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky pritom predstavuje jedinou zákonnú cestu, ktorou si žalobca môže uplatniť právo na svoju ochranu v danej veci.

Nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov z dôvodu, že žalobca je podnikateľom a došlo by tým k preneseniu podnikateľského rizika z podnikateľa na štát, nemá podľa žalobcu oporu ani v súčasnej právnej praxi (aj praxi Krajského súdu v Košiciach) a nie je v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Poukázal pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo/127/2008, 5Obo/128/2008 a 5Obo/129/2008 z 30. júla 2009 v zmysle ktorého „Ustanovenie § 138 ods. 1 O.s.p. oprávňuje súd na návrh účastníka priznať mu celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov. Predpokladom pre takéto rozhodnutie je skutočnosť, že to pomery účastníka odôvodňujú, a že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie, alebo bránenie práva. (...) Zákon stanovuje rovnaké kritériá pre všetkých účastníkov bez rozlišovania, či ide o fyzickú, alebo právnickú osobu a podnikateľa, alebo nepodnikateľa. Zamietnutie návrhu obchodnej spoločnosti s odôvodnením, že by sa tým prenášalo podnikateľské riziko na štát, nemá oporu v zákone. Pri priznaní oslobodenia fyzickej osobe sú rozhodujúce najmä majetkové pomery, pričom súd neskúma, či si prípadne svoju situáciu nezavinil sám a priznanie oslobodenia by sa rovnako mohlo považovať za nespravodlivé zvýhodnenie oproti inému účastníkovi."

Žalobca taktiež poukázal na uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Cob/39/2012-135, ktorým priznal žalobcovi - podnikateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, z obdobných dôvodov ako uviedol žalobca.

Žalobca taktiež nesúhlasil s tvrdením krajského súdu, že nepreukázal ním tvrdené skutočnosti. Krajský

súd má vedomosť o desiatkach a stovkách podaných žalôb spoločnosťami personálne spojenými s p. K. C. práve na Krajský súd v Košiciach. Krajský súd má taktiež vedomosť o množstve úspešných súdnych rozhodnutí (v prospech spoločností spojených s p. K. C.). Okrem toho súd žalobcu nevyzval na doplnenie žiadnych dôkazov, nevykonával žiadne dokazovanie a bez ďalšieho vec rozhodol v neprospech žalobcu, čo žalobca považuje za postup, ktorý je v rozpore so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že uznesenie krajského súdu nevychádza z dostatočných skutkových zistení.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobca sa žalobou podanou na krajskom súde dňa 19. decembra 2012 domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1020506/1/1160834/2012/5050-r zo dňa 13. septembra 2012, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Košice č. 9818301/362961/2012 z 5. marca 2012, ktorým správca dane žalobcovi nepriznal nadmerný odpočet za zdaňovacie obdobie november 2010 v sume 4890,98 € a určil vlastnú daňovú povinnosť za zdaňovacie obdobie november 2010 v sume 41 068,50 €.

Krajský súd výzvou zo dňa 16. januára 2013, doručenou dňa 23. januára 2013, uložil žalobcovi, aby v lehote 10 dní zaplatil súdny poplatok v sume 70 € podľa položky č. 10a Sadzobníka súdnych poplatkov. Žalobca súdny poplatok nezaplatil ani po urgencii krajského súdu zo dňa 26. februára 2013, doručenej dňa 6. marca 2013. Následne súd prvého stupňa uznesením č. k. 6S/365/2012-28 zo dňa 4. apríla 2013 konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku zastavil. Dňa 30. apríla 2013 doručil žalobca súdu faxové podanie (doplnené v originály dňa 2. mája 2013), označené ako „Návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov“, poukazujúc na nedostatok finančných prostriedkov a množstvo sporov, ktoré vedie voči žalovanému. Na to krajský súd vydal napadnuté uznesenie č. k. 6S/365/2012-39 zo dňa 6. júna 2013 a žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal.

Podľa § 250ja ods. 7 O.s.p., ak Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhoduje ako odvolací súd v obdobnej veci, aká už bola predmetom konania pred odvolacím súdom, môže v odôvodnení poukázať už len na podobné rozhodnutie, ktorého celý text v odôvodnení uvedie.

V konaní, vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 5Sžf/55/2013, išlo o obdobnú vec ako je predmetom konania vedeného pod sp. zn. 8Sžf/63/2013. Predmetom odvolacieho konania pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky bolo rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach o nevyhovení žiadosti žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov. Skutkové okolnosti, právne posúdenie veci krajským súdom, ako aj argumentácia žalobcu v odvolaní, sú v oboch veciach prejednávaných pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky rovnaké.

Odvolací súd preto poukazuje na dôvody uvedené v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžf/55/2013 z 18. júna 2013, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožňuje a zároveň v súlade s ustanovením § 250ja ods. 7 O.s.p. uvádza text jeho odôvodnenia nasledovne:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobkyňa sa žalobou podanou na krajskom súde dňa 19. decembra 2011 domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100307/1/1222948/2012 z 22. októbra 2012, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Košice č. 9818301/1633/2012 z 24. februára 2012, ktorým bol za zdaňovacie obdobie august 2010 nepriznal žalobkyni nadmerný daňový odpočet v sume 35.317,20 eura a určil mu za toto zdaňovacie obdobie daňovú povinnosť v sume 46.762,80 eura.

Krajský súd výzvou z 2. januára 2013 uložil žalobkyni, aby v lehote 10 dní zaplatila súdny poplatok v sume 66,- eur podľa položky č. 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.

Žalobkyňa súdny poplatok nezaplatila ani po urgencii krajského súdu z 05. februára 2013 a dňa 19. februára 2013 doručila súdu faxové podania označené ako „Odvolanie proti uzneseniu o zastavení súdneho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku“, osobne doplnené dňa 21. februára 2013, ktoré podaním z 19. marca 2013 opravila na „Návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov“ poukazujúc na nedostatok finančných prostriedkov a množstvo sporov, ktoré vedie voči žalovanému.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne, a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky, a to nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda quasi pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). Vychádzajúc, ako z jazykového výkladu uvedeného zákonného ustanovenia, ako i zo zásady rovnosti účastníkov občianskeho súdneho konania, deklarovanou taktiež Európskym súdom pre ľudské práva, zákon nerozlišuje medzi subjektami podnikateľskými a nepodnikateľskými. Oprávnenosť žiadosti preto hodnotí súd z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Z obsahu spisového materiálu najvyšší súd zistil, že krajský súd vôbec neskúmal majetkové pomery žalobkyne za účelom zistenia, či boli splnené podmienky pre priznanie individuálneho oslobodenia od súdnych poplatkov a iba s prihliadnutím na výšku súdneho poplatku a na skutočnosť, že žalobkyňa je podnikateľským subjektom a že riziko neúspechu žalobkyne, ktoré z podnikateľskej činnosti pre ňu plyní, nemôže znášať štát, dospel k záveru, že žalobkyňa nepreukázala podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Ako vyplýva z obsahu spisu, krajský súd teda žalobkyni nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov, napriek tomu, že nemal k dispozícii žiadne žalobkyňou doložené doklady.

Podľa § 43 ods. 1 veta prvá a druhá OSP (v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení

uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

V predmetnej veci, pokiaľ žalobkyňa nepredložila žiadne doklady na podporu svojich tvrdení uvádzaných v návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov, mal krajský súd žalobkyňu vyzvať na doplnenie neúplného podania. Ak tak nepostupoval, porušením uvedeného ustanovenia zákona žalobkyni odňal právo konať pred súdom, keď jej neumožnil vytýkaný nedostatok návrhu odstrániť a majetkové pomery ako aj počet ňou vedených súdnych konaní deklarovať.

Bez opomenutia nemožno nechať tiež skutočnosť, že v čase rozhodnutia krajského súdu bolo v účinnosti ustanovenie § 138 ods. 2 písm. a/ OSP v platnom znení, v zmysle ktorého pomery účastníka musia byť dokladované vyplneným tlačivom, ktorého vzor uverejní ministerstvo spravodlivosti na svojom webovom sídle.

I keď sa možno stotožniť s názorom krajského súdu ohľadom postavenia žalobkyne ako právnickej osoby - podnikateľa, ako aj jeho názorom na výšku súdneho poplatku za žalobu, osobitné okolnosti daného prípadu nebolo možné ponechať bez povšimnutia. Treba súhlasiť s názorom, že žalobkyňa ako právnická osoba vznikla za účelom podnikania. Každý podnikateľský subjekt, ktorý vykonáva podnikateľskú činnosť, musí tiež počítať s finančnými prostriedkami, ktoré bude mať, či už na uplatňovanie alebo bránenie práva v občianskom súdnom konaní a nedostatok finančných prostriedkov žalobkyne (právnickej osoby) nemôže byť sám osebe dôvodom na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Majetkové pomery žalobkyne je však potrebné zisťovať z daňových priznaní a výpisov z bankových účtov, ktoré žalobkyňa súdu nepredložila a ktoré si ale krajský súd od žalobkyne ani nevyžiadal. Pritom ako je už uvedené vyššie, nemožno opomenúť ani počet súdnych konaní, ktoré žalobkyňa proti žalovanému vedie, čo takisto musí preukázať žalobkyňa.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 221 ods. 1 písm. f/ OSP zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, nakoľko až po zistení majetkových pomerov žalobkyne a okolností majúcich vplyv na násobok sumy súdneho poplatku bude možné o návrhu žalobkyne na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov vecne správne rozhodnúť."

Vzhľadom k tomu, že posúdenie dôvodnosti odvolania žalobcu proti uzneseniu o nevyhovení žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov je v prejednávanej veci rovnaké ako v citovanom uznesení, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 6S/365/2012-39 zo 6. júna 2013 podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.